

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Канюс Інна	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК	478
Дьякова Альона	ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	
Климова Світлана,	УКРАЇНА І ЄС: НОВІ МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ	482
Волоснікова Наталія	КРИЗИ	
Яцина Вікторія		
Корогодова Олена,	ВПЛИВ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ У ЄВРОПІ НА ЗМІСТ	485
Черненко Наталя,	НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕЖАХ ПІДГОТОВКИ	
Глущенко Ярослава	ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Лазорчик Віктор	ТРАНСКОРДОННІ ЕКОНОМІЧНІ СУПЕРЕЧНОСТІ МІЖ	488
	УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ ЯК ВИКЛИК	
	ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	
Маршаєв Вадим	ГОЛОВУВАННЯ ДАНІЙ В РАДІ ЄС (ЛИПЕНЬ – ГРУДЕНЬ	492
	2025 Р.): ВНЕСОК У ПРИСКОРЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	
	УКРАЇНИ	
Мілова Марія	ПРОБЛЕМНА ЄВРОПА: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	494
Naumkina Svitlana,	TRANSBORDER COOPERATION AS AN INSTRUMENT	498
Khevtsuriani Amiran	OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION: THE	
	INSTITUTIONAL AND COMMUNICATIVE DIMENSION	
Павленко Артем,	КОНЦЕНТРАЦІЯ КАПІТАЛУ ТА СТРУКТУРА ПОПИТУ	500
Тимошенко Наталія	ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	
Павлік Вікторія	МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРОТИДІЇ	504
Соколовський Максим	ТЕРОРИЗМУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Павлович Анна,	РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА	507
Тимошенко Наталія	ПАРТНЕРСТВ У МАКРОЕКОНОМІЧНІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ	
	ТА ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ	
Соколовська Ольга	УКРАЇНА У НОВОМУ СВІТОПОРЯДКУ:	509
	ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІД ОБ'ЄКТА ДО СУБ'ЄКТА	
Столяренко Оксана,	ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В	513
Столяренко Олена	КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО	
	ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ	
	ТА ВИКЛИКИ	
Тодоров Ігор	ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇНИ	516
	ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ (2022-2026 РР.)	
Харламов Михайло	ДО ПИТАННЯ ПРО ТРАНСКОРДОННУ ВЗАЄМОДІЮ	519
	ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ	
	СИТУАЦІЙ ЗІ СЛУЖБАМИ НАДЗВИЧАЙНИХ	
	СИТУАЦІЙ ЗАХІДНИХ	
Хачик Євгеній	ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ, ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ ТА	521
	МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ	
Юрженко Альона,	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ПІДГОТОВКИ СУДНОВИХ	523
Дягилева Олена,	МЕХАНІКІВ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ПОДВІЙНИХ	
Кононова Олена	ДИПЛОМІВ У ХЕРСОНСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ МОРСЬКІЙ	
	АКАДЕМІЇ	
Юрченко Микола,	ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	527
Ніцевич Аліна	ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В	
	УКРАЇНИ	
Ярмолинська Яна	ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ: ВІД	530
	ПОЛІТИЧНОГО ВИБОРУ ДО ОНТОЛОГІЧНОЇ	

3. Informal meeting of ministers for European Affairs: events. December 2025 / Danish Presidency of the Council of the EU. URL: <https://danish-presidency.consilium.europa.eu/en/events/informal-meeting-of-ministers-for-european-affairs/>

4. Programme of the Danish EU Presidency 2025 / Danish Presidency of the Council of the European Union. Copenhagen, 2025. URL: <https://danish-presidency.consilium.europa.eu/media/xv5jn5nx/programme-of-the-danish-eu-presidency-2025.pdf>

5. Ukraine as a Catalyst: Denmark's EU Presidency Puts Defence at the Top of the Agenda: brief / Think Europa. 16 July 2025. URL: <https://thinkeuropa.dk/en/brief/2025-07-ukraine-as-a-catalyst-denmarks-eu-presidency-puts-defence-at-the-top-of-the-agenda>

Мілова М. І.,
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політології
Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМНА ЄВРОПА: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Зростання уваги до проблем післявоєнного майбутнього України обумовлюється низкою чинників, які позначилися в останній роки і пов'язані з динамікою світових та європейських процесів, новими викликами економічного, політичного, безпекового та оборонного характеру, значною мірою спричиненими російсько-українською війною. Надважливим завданням для інтелектуальної, наукової та політичної еліти України залишається аналіз цих процесів, нових кризових тенденцій, які переживає сама Європа, та готовність і спроможність політичної еліти обирати відповідну стратегію на шляху інтеграції і членства України в ЄС. Як відомо, зміни до Конституції України про курс на членство в ЄС та НАТО були прийняті Верховною Радою 07.02. 2019 р. і набули чинності 21.02. 2019 року. Це було закріплено в Преамбулі та статтях 85, 102 та 116 Основного закону.

До числа найбільш ґрунтовних досліджень цього складного та важливого процесу належать наукові праці таких вітчизняних дослідників як Д.

Дворніченко, М. Дуткевич, М. Іванов, Д. Міхель, О. Радишевська О. Рудік, А. Семенович, О. Тарнавський та інші.

Європа для нашої держави залишається головною ареною зовнішньої політики як джерело фінансової допомоги, розв'язання оборонних та безпекових проблем, можливості впливати на агресора через санкції, перспективи майбутнього членства і т. ін..

Спробуємо осмислити, до якої саме Європи прагне доєднатися Україна.

По-перше, це європейська інтеграція та її досягнення. Дійсно, друга половина ХХ ст. продемонструвала привабливу модель економічного розвитку та соціального життя європейських держав в цілому. Серед здобутків – це поширення масштабів інтеграційного простору (27 держав ЄС, 29 – Шенгенська зона, єдина валюта – євро, єдина цивілізаційна основа); по-друге, формування єдиного економічного, фінансового, освітнього, інформаційного простору; затвердження загальних принципів та норм життя, заснованого на загальних цивілізаційних цінностях; висока якість життя; створення європейської соціальної моделі, яка стала привабливою для всього світу; по-третє, формування загальної зовнішньої політики та політики безпеки; потужна роль геополітичного гравця;

Разом із тим, динамічні процеси початку ХХІ ст. сприяли проявам кризових ознак розвитку ЄС, пов'язаних значною мірою із масштабним п'ятим розширенням ЄС (2004-2013), коли приєдналося 8 постсоціалістичних держав, Кіпр та Мальта, а згодом Болгарія та Румунія, Хорватія, що значно вплинуло на гетерогенність складу ЄС, зробивши його більш громіздким, суперечливим та менш популярним (різні території, населення, ресурси, культурна та історична пам'ять, які дедалі ставали предметом політичних дискусій). Крім структурних змін виявилось ряд управлінських проблем, зокрема, накопичення фінансово-економічних дисбалансів, несвоєчасна реакція інституцій ЄС на негативні тенденції, ускладнення вироблення спільної позиції у кризових питаннях. Спільні рішення ухвалюються дедалі повільніше, а «середнє європейське рішення» дається дорожче політично. Криза почала проявлятися не лише в економіці, але й в довірі, політичній волі та спроможності діяти одночасно.

Серед основних внутрішніх викликів для ЄС можна виокремити наступні: незбалансованість економічного розвитку та повільне зростання, енергетична криза, безробіття і соціальна напруга в частині держав-членів, конфлікти між різними рівнями влади й інституцій, Брексит як прецедент дезінтеграції, зниження солідарності, євроскептицизм, зростання впливу популістських і радикальних партій.

Безпрецедентним стрес-тестом для ЄС стала пандемія COVID-19, яка занурила економіку в глибоку кризу та стала випробуванням для базових принципів функціонування Союзу: консенсусу, взаємодопомоги та відкритості кордонів. Європа опинилася в системному шоковому стані різного характеру - *психологічного* (страх та невизначеність); *медичного* (перевантаження системі охорони здоров'я, відсутності ефективних ліків, вакцин, недостатніх можливостей лікарень); економічного (спричинені запровадженням карантину, обмеження ділової та соціальної діяльності, що привело до скорочення виробництва товарів і послуг, рецесії економіки); фінансового (надзвичайні витрати на протидію коронавірусу, підтримання бізнесу та зайнятості, соціальні витрати); соціального (безробіття, закриття підприємств, перехід на дистанційну зайнятість та дистанційне навчання в закладах освіти) і т.п.

Ще одним випробуванням стала міграція та її наслідки. Дослідники визнають, що європейська міграційна криза 2015 року – це гуманітарна катастрофа, яка викликана масовим напливом мігрантів з країн Близького Сходу та Африки до Європи (14 млн. іммігрантів – 43% загального світового потоку). Відомий болгарський та європейський дослідник І. Крастев визначив міграцію як «революцію XXI століття», яка може призвести до некерованих наслідків, навіть розвалу ЄС [1, с.14]

Криза стала комплексною: по-перше, це криза гуманітарна, бо позначилася загибеллю тисяч людей; по-друге, це криза управління і кордоном, і наданням притулку; по-третє, це «криза солідарності», як підкреслив один з колишніх керівників ЄС М. Шульц, оскільки віднайти спільне для ЄС рішення щодо врегулювання проблеми біженців, яке б дало змогу більш рівномірно розподілити навантаження на окремі країни, виявилось вкрай складно. Серед наслідків та загроз слід виокремити їх декілька груп – соціокультурного, економічного та політичного характеру, хоча, як підкреслюють дослідники, найбільшу загрозу несе сьогодні неконтрольована нелегальна міграція.

Серед загроз соціокультурно-ціннісного характеру – розмивання етнічного складу та ідентичності, процеси культурно-релігійного характеру (іслам), конфлікти на ґрунті релігійних відмінностей, ксенофобія (страх, ворожість, нетерпимість до всього чужого) та т.п. Економічні загрози пов'язані із розширення тіньової економіки (це великі податкові втрати для держав ЄС, підвищення рівня контрабанди, негативних тіньових практик). В політичному плані – це виникнення анклавів емігрантів, загроза сепаратистських тенденцій (вимоги за право жити окремою групою), що використовується ультраправими

популістськими силами. Крім того, зростає криміналізація суспільства, наростання та поширення тероризму.

Які наслідки для України несе сучасна «проблемна» Європа? Як підкреслюють українські аналітики УСП, ЄС вступив у 2026 рік з такими основними тенденціями: уповільнене економічне зростання або стагнація в окремих країнах-членах; значні оборонні видатки, які створюють тиск на державні бюджети; посилення впливу правоцентристських та євроскептичних політичних сил; зростаюча політична розпорошеність усередині самого ЄС; стратегічна невизначеність щодо майбутньої ролі США у забезпеченні безпеки Європи [2].

У такій Європі Україна вже не розглядається у винятковому статусі «постраждалої від агресії», а все частіше сприймається як довготерміновий фактор, що вимагає значних ресурсів, ухвалення рішень та прийняття політичної відповідальності. Зміна політичного ландшафту в країнах – членах ЄС, зокрема парламентські вибори в Угорщині та Болгарії може значно вплинути на рівень підтримки України, який може стати менш передбачуваним; процес ухвалення рішень щодо допомоги може затягуватися; питання України дедалі частіше використовуватиметься як інструмент у внутрішньополітичних баталіях.

Євроінтеграція України дедалі більше переходить від «романтики рішень» до чіткого прагматизму. Цей рік може стати вирішальним для формування нової системи безпеки в Європі – і вона навряд чи буде повною без участі України.

Але є ризики, зокрема, спроби конструювати «європейську безпеку без формального вступу України до НАТО»; посилення значення двосторонніх угод замість механізмів колективних гарантій; обережність низки держав щодо довгострокових зобов'язань; санкційна політика Євросоюзу проти РФ входить у фазу перевірки її дієвості та готовності до того, щоб посилювати радикальні кроки (20 пакет санкцій).

2026 рік буде критичним для фінансового забезпечення нашої держави. Європейська підтримка поступово переходить від надання екстрених траншів до впровадження структурованих багаторічних планів, що передбачає суворіші умови, посилений моніторинг та підвищені вимоги до реформ. Європа очікуватиме не просто декларацій про наміри, а реальних результатів. Будь-які внутрішні негаразди - корупційні інциденти, політичні кризи, проблеми із забезпеченням верховенства права матимуть набагато сильніший зовнішньополітичний резонанс.

У підсумку, слід підкреслити, що Європа одночасно нарощує оборону і шукає нову модель стримування в умовах довгої війни. Без України нова система безпеки Європи буде неповною – як у воєнному, так і в політичному

сенсі. Головним завданням України є перетворити свою роль із «об'єкта допомоги» на належного співтворця європейської безпеки.

Література

1. Krastev I. (2017). *After Europe*. University of Pennsylvania Press, 144 p.
2. Головні виклики України 2026: Європа: новий зовнішній контекст для України. URL:file:///C:/Users/user/Downloads/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%2

Naumkina S. M.

Doctor of Political Sciences, Professor
Head of the Department of Political Sciences and Law
State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky”
Odesa, Ukraine

Khevtsuriani A.

Doctor of Sciences in the Field of International Relations,
Professor of the Faculty of Law and International Relations,
Georgian Technical University
Tbilisi, Georgia

TRANSBORDER COOPERATION AS AN INSTRUMENT OF UKRAINE’S EUROPEAN INTEGRATION: THE INSTITUTIONAL AND COMMUNICATIVE DIMENSION

Ukraine’s European integration course, especially after obtaining the status of a candidate for EU membership in 2022, has actualized cross-border cooperation as one of the basic instruments for approaching European governance standards. This concerns a form of “practical integration” implemented at the regional and local self-government levels [2]. In wartime conditions, cross-border cooperation acquires an additional dimension – security and humanitarian – transforming into a channel of resilience for border regions and a mechanism for Ukraine’s integration into the political and institutional space of the EU.

The institutional architecture of Ukraine’s cross-border cooperation is based on the EU programmes ENI CBC and Interreg NEXT, which finance joint projects in the fields of infrastructure, ecology, healthcare, and regional development [3]. An important principle is multilevel governance, which presupposes interaction between

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції